

ЗБІЛЬШЕННЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ ЯК ОСНОВНА ЗАГРОЗА ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ТРОЙНІКОВА Олена

канд. екон. наук, доцент

ПІУНОВ Володимир,

здобувач вищої освіти

Український державний університет

залізничного транспорту

В умовах військової агресії кількість зовнішніх та внутрішніх загроз фінансовій безпеці банківської системи України значно зросла та масштабувалася. Звісно, центральний банк робить все можливе для мінімізації цих загроз. Так, НБУ запровадив мораторій на скорочення мережі відділень державних банків під час війни, розробив проект з безперервності надання фінансових послуг, підтримує державні програми підтримки кредитування, регулює заходи щодо забезпечення рівноваги на валютному ринку і т. ін.

Однак, незважаючи на суттєву підтримку НБУ, вітчизняна банківська система й надалі перебуватиме під загрозою кредитних ризиків, що може впливати на ефективність банківських операцій в умовах воєнного стану.

А в умовах війни ділова активність суб'єктів господарювання йде на спад, а це в свою чергу може призвести до ще більшого скорочення кредитного портфелю.

Не виключено й подальше скорочення портфелю кредитування фізичних осіб як в національній, так і іноземній валюті. В результаті нове кредитування не компенсуватиме погашення старих позик, тому банки будуть вимушені піднімати процентні ставки, щоб компенсувати збитки [1].

Банками було прийнято рішення про збільшення кредитних лімітів по картковим кредитам в середньому на 10–20% порівняно з довоєнним рівнем, що сприяло пожвавленню даного сегменту банківського кредитування. Головним рушієм роздрібного кредитування залишаються кредитні картки. Карткові позики клієнти беруть переважно для фінансування поточних базових витрат.

Кеш-кредитування, яке до повномасштабної війни розвивало все більше банків, майже не відновлюється після стрімкого падіння з початку вторгнення. Кредити переважно отримували для придбання коштовних товарів. Війна змінила споживчий попит: клієнти переорієнтувалися з купівлі в кредит предметів розкоші на задоволення базових потреб.

Кредити готівкою, які багато банків розгорнули ще до початку війни, різко скоротилися з початком вторгнення і майже не відновилися. кредити

переважно використовувалися для купівлі дорогих товарів. війна змінила споживчий попит. клієнти перейшли від купівлі розкішних товарів у кредит до задоволення своїх базових потреб.

Під великим питанням й спроможність позичальників обслуговувати раніше взяті позики. Це є наслідком зменшення доходів, та руйнуванням заставного майна. Все це стане причинами падіння якості кредитного портфелю. Звісно, що динаміка кредитного портфеля різниться за кредитними продуктами, регіонами та від банку до банку. Зокрема, обсяги незабезпечених споживчих кредитів зростали, автокредитів та іпотечних – надалі скорочувалися. За свідченнями банків, обсяги кредитування у західних областях та місті Києві відновлюються швидше, ніж у східних та південних регіонах.

Оскільки кредитний ризик залишається ключовим для банків, НБУ розпочинає оцінку стійкості банків та банківського сектору для з'ясування реальної якості кредитного портфеля та оцінки ймовірної потреби у капіталі. Цьогоріч оцінку пройдуть 20 найбільших фінустанов. На початку 2024 року банки, у яких буде виявлено потребу в капіталі, складатимуть програми заходів для відновлення капіталу. З урахуванням поточних результатів сектору ключовим заходом має стати забезпечення операційної прибутковості [2].

Список використаних джерел:

1 Рац, О. (2023). Дослідження ефективності функціонування банківських установ України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*, (47). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-67>

2 Огляд банківського сектору Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2023-05.pdf?v=4

ДІЯЛЬНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ: ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРЕШКОДИ

ЦИБУЛЬСЬКА Елеонора Іванівна,

канд. екон. наук, доцент,

КОВАЛЕНКО Марія Ігорівна,

здобувач вищої освіти

Харківський гуманітарний університет

«Народна українська академія»

Економіка країни та вітчизняний бізнес перебувають у складному становищі, оскільки російське військове вторгнення в Україну йде повним ходом. Україна в перший рік війни втратила близько 30% економіки, 3,5 млн. робочих місць. Війна коштує Україні близько 2 трлн. грн, тобто весь бюджет держави в мирні часи [1]. Вітчизняні бізнес-структури також зазнали значних